

KONGELIG RESOLUSJON

Olje- og energidepartementet
Statsråd: Marte Mjøs Persen

Ref.nr.:
Saksnr.: 22/xxx-
Dato: 11. februar 2022

Oppnevning av en energikommisjon

Trygg tilgang på kraft legger grunnlaget for verdiskaping og velferd, og er i dag en nødvendighet for de fleste samfunnsfunksjoner. Tilgang på rikelig med ren og rimelig kraft har i årtier vært den norske industriens fremste konkurransefortrinn. Regjeringen ønsker at dette også i fremtiden skal være fortrinnet for norsk industri og bidra til verdiskaping og sysselsetting i hele landet.

Norge har i dag overskudd av kraft i år med gjennomsnittlige værforhold. Det har blitt bygget ut mye kraftproduksjon de senere årene, uten at forbruket har økt tilsvarende. I årene fremover ligger det an til en sterkere vekst i kraftbehovet, i takt med en økende elektrifisering av samfunnet, nye næringer med stort kraftbehov og en fortsatt omlegging fra fossil energi til fornybar kraft. Samtidig er den langsiktige utviklingen av kraftforsyningen ikke uten vanskelige valg.

All produksjon av kraft innebærer krevende avveininger mellom miljø, kostnader og verdi av produksjonen. Lønnsom ny kraftproduksjon avhenger av at kraftprisene dekker kostnadene, samtidig som høye kraftpriser er krevende for mange forbrukere og virker negativt på lønnsomheten i industri og næringsliv. Framover vil trolig kostnadene for både vindkraft til havs, landbasert vindkraft og solkraft komme til å falle videre. I tillegg vil bl.a. forbruksvekst og økning i CO₂-prisen bidra til å heve kraftprisene i Norge, noe som vil øke lønnsomheten av ny kraftproduksjon. Arealbegrensninger, nettkapasitet og framtidige avveininger mellom verdien av ny kraftproduksjon og miljø- og naturhensyn og andre interesser vil ha stor betydning for hvor mye ny kraftproduksjon som faktisk bygges.

På denne bakgrunnen legger Olje- og energidepartementet frem forslag om at det nedsettes en energikommisjon. Kommisjonen skal levere sin rapport som en norsk offentlig utredning (NOU) til olje- og energiministeren. Formålet med energikommisjonen er å kartlegge energibehovene og foreslå økt energiproduksjon, med mål om at Norge fortsatt skal ha overskuddsproduksjon av kraft og at rikelig tilgang på fornybar kraft fortsatt skal være et konkurransefortrinn for norsk industri.

Mandat

Energikommisjonen skal vurdere hvordan Norges kraftforsyning på lang sikt vil påvirkes av energimarkeder i stor endring, perspektiver for forbruksutviklingen av kraft og det realistiske potensialet for ny samfunnsøkonomisk lønnsom kraftproduksjon. Energieffektivisering skal være

en viktig del av kommisjonens mandat. Kommisjonen skal vurdere utviklingen i forsynings sikkerheten for kraft, og legge Verneplan for vassdrag til grunn for arbeidet.

En hovedoppgave for kommisjonen er å vurdere hva som er de grunnleggende dilemmaene i norsk energipolitikk fram mot 2030 og 2050, og hvordan ulike politiske valg kan påvirke den langsiktige utviklingen i norsk kraftforsyning. Vurderingene skal blant annet skje på grunnlag av et oppdatert faktagrunnlag fra evalueringen av kraftsituasjonen 2021-2022, evaluering av strømstøtteordningen og strømnnettutvalgets rapport. Kommisjonen skal holde tett kontakt med aktuelle interessegrupper og fagmiljøer, for eksempel gjennom innspillsmøter, seminarer og annen utadrettet virksomhet.

Kommisjonen skal levere en samlet utredning innen 15. desember 2022.

Kommisjonens mandat, jf. vedlegg, er knyttet til fem overordnede temaer:

1. hvordan Norge påvirkes av energimarkeder i rask endring
2. perspektiver for utviklingen i kraftforbruket
3. potensialet for samfunnsøkonomisk lønnsom kraftproduksjon
4. perspektiver for forsynings sikkerheten
5. sentrale interesse motsetninger i energipolitikken

Kommisjonen skal følge kravene i utredningsinstruksen.

Sammensetning

Energikommisjonen skal vurdere viktige avveininger i den langsiktige energipolitikken, og vil være bredt sammensatt med deltakere fra politiske miljø, partene i arbeidslivet og interessegrupper. Kommisjonen skal videre bestå av representanter for forbrukere og produsenter av kraft og sentrale fagmiljø på kraftområdet.

Kjønnsfordelingen i utvalget er i samsvar med reglene i likestillings- og diskrimineringsloven.

Kommisjonens sekretariat sammensettes av utredningsmiljø på energi- og kraftområdet, med en tydelig involvering av departement og/eller direktorat.

Kostnadene ved kommisjonen dekkes over Olje- og energidepartementets budsjett.

Olje- og energidepartementet

t i l r å r:

Oppnevning av en energikommisjon som skal som skal kartlegge energibehovene og foreslå økt energiproduksjon, med mål om at Norge fortsatt skal ha overskuddsproduksjon av kraft og at rikelig tilgang på fornybar kraft fortsatt skal være et konkurransefortrinn for norsk industri. Kommisjonen gis mandat og sammensetning i samsvar med vedlagte forslag.

Vedlegg 1 til kongelig resolusjon av 11. februar 2022 om oppnevning av en energikommisjonen som skal kartlegge energibehovene og foreslå økt energiproduksjon, med mål om at Norge fortsatt skal ha overskuddsproduksjon av kraft og at rikelig tilgang på fornybar kraft fortsatt skal være et konkurransefortrinn for norsk industri:

Mandat

Bakgrunn:

Trygg tilgang på kraft legger grunnlaget for verdiskaping og velferd, og er i dag en nødvendighet for de fleste samfunnsfunksjoner. Tilgang på rikelig med ren og rimelig kraft har i årtier vært den norske industriens fremste konkurransefortrinn. Regjeringen ønsker at dette også i fremtiden skal være fortrinnet for norsk industri, og bidra til verdiskaping og sysselsetting i hele landet.

Norge har i dag overskudd av kraft i år med gjennomsnittlige værforhold. Det har blitt bygget ut mye kraftproduksjon de senere årene, uten at forbruket har økt tilsvarende. I årene fremover ligger det an til en sterkere vekst i kraftbehovet, i takt med en økende elektrifisering av samfunnet, utsiktene til nye næringer med stort kraftbehov og en fortsatt omlegging fra fossil energi til fornybar kraft.

Energikommisjonen skal kartlegge energibehovene og foreslå økt energiproduksjon, med mål om at Norge fortsatt skal ha overskuddsproduksjon av kraft og at rikelig tilgang på fornybar kraft fortsatt skal være et konkurransefortrinn for norsk industri.

En hovedoppgave for kommisjonen er å vurdere hva som er de grunnleggende dilemmaene i norsk energipolitikk fram mot 2030 og 2050, og hvordan ulike politiske valg kan påvirke den langsiktige utviklingen i norsk kraftforsyning. Vurderingene skal blant annet skje på grunnlag av et oppdatert faktagrunnlag fra evalueringen av kraftsituasjonen 2021-2022, evaluering av strømstøtteordningen og strømnnettutvalgets rapport.

Kommisjonen skal holde tett kontakt med aktuelle interessegrupper og fagmiljøer, for eksempel gjennom innspillmøter, seminarer og annen utadrettet virksomhet.

I Hvordan påvirkes Norge av energimarkeder i rask endring?

Norge påvirkes i økende grad av utviklingen i energimarkedene rundt oss. Energi- og kraftmarkedene i Europa går gjennom store endringer både på produksjons- og forbrukssiden, samtidig med at det skjer en rask teknologisk utvikling. Dette vil påvirke kraftpriser, krafthandel og lønnsomheten av ulike typer ny kraftproduksjon i Norge.

Med bakgrunn blant annet i evalueringen av kraftsituasjonen 2021-2022 skal energikommisjonen vurdere hvordan norsk energi- og kraftforsyning på mellomlang og lang sikt påvirkes av endringer i energimarkedene som følge av mål i klimapolitikken, teknologisk utvikling og en omstilling av energibruk og produksjon i landene vi er tilknyttet. Kommisjonen skal vurdere utfallsrommet for framtidige kraftpriser i Norge basert på ulike forutsetninger.

Energikommisjonen skal evaluere erfaringene med utviklingen av kraftmarkedet og energisystemene siden innføring av energiloven og gi en vurdering av hvordan energilovens formål følges opp. I energikommisjonens vurdering av utviklingen av kraftmarkedet siden 1990, inngår også hovedtrekkene i organiseringen av kraftmarkedene mellom land som et aspekt som må belyses.

II Perspektiver for utviklingen i kraftforbruket

Utviklingen i det norske energi- og kraftforbruket er usikker, og avhenger av mange forhold i og utenfor Norge. En økende elektrifisering av samfunnet, omstilling fra fossil til fornybar energi og etableringen av nye grønne industrinæringer kan gi høyere vekst i det norske elforbruket framover. Samtidig vil kraftprisutviklingen ha stor betydning for kostnadene ved å ta i bruk kraft til nye virksomheter eller til å redusere utslipp i ulike sektorer.

Energikommisjonen skal redegjøre for hvilke faktorer som påvirker utviklingen i det norske energi- og kraftforbruket i dag, og de kommende tiårene.

Kommisjonen skal skissere og underbygge ulike alternativer for utviklingen i det norske energi- og kraftbehovet, både når det gjelder sammensetning, vekst og hvordan behovet påvirkes av ulike retningsvalg i energipolitikken. Kommisjonen skal vurdere og ta hensyn til utviklingen i egenproduksjon av kraft samt bruk av andre energibærere enn kraft.

Kommisjonen skal vurdere hvilken betydning ulike perspektiver for kraftprisen (og andre innsatsfaktorer) og utviklingen i norsk økonomi har for det fremtidige kraftforbruket i norsk næringsliv og industri. Kommisjonen skal spesielt vurdere hvilke faktorer som påvirker etableringen av nye grønne industrivirksomheter som datasentre, batterifabriker og hydrogenproduksjon.

Kommisjonen skal vurdere potensialet for energieffektivisering i ulike sektorer, og hvilken rolle dette kan spille i den langsiktige forbruksutviklingen. Kommisjonen skal vurdere virkemidler for å utløse potensialet for energieffektivisering, herunder vurdere behovet for en bedre samordning av eksisterende virkemidler og behovet for å etablere nye.

III Potensialet for samfunnsøkonomisk lønnsom kraftproduksjon

Det er fortsatt et stort teknisk potensial for fornybar kraftproduksjon i Norge, forutsatt at kraftprisene gir grunnlag for lønnsom utbygging og at virkningene for miljø, landskap og allmenne interesser er akseptable.

Kommisjonen skal beskrive hvilke forhold som er av betydning for å utløse ny kraftproduksjon og vurdere potensialet og mulighetene for faktisk utbygging av samfunnsøkonomisk lønnsom ny produksjonskapasitet i Norge. Kommisjonen skal vurdere de viktigste konflikttemaene i utbygging av ny kraftproduksjon og drøfte om det er tiltak som bedre kan bidra til å ivareta

eksterne effekter av utbygging og sikre lokal medvirkning og legitimitet. Verneplan for vassdrag skal legges til grunn for kommisjonens arbeid.

Utfallsrommet for samfunnsøkonomisk lønnsom kraftproduksjon skal basere seg på ulike energipolitiske valg når det gjelder ønsket sammensetning og omfang av ulike typer kraftproduksjon, samt vurderinger av kraftprisutviklingen, både når det gjelder nivå og prisvariasjon over året, jf. punkt I og evalueringen av kraftsituasjonen 2021-2022. Utfallsrommet for ny kraftproduksjon skal hensynta mulighetene og kostnadene ved nettutbygging.

Vurderingen skal legge til grunn eksisterende rolledeling i energisektoren, der myndighetene legger rammer for utbyggingen gjennom konsesjonsbehandlingen og allment regelverk, og der den bedriftsøkonomiske lønnsomheten av utbygging vurderes av utbygger.

Kommisjonen skal vurdere om det er tiltak som kan bidra til å utløse samfunnsøkonomisk lønnsom kraftproduksjon for å redusere gapet mellom forventet forbruksvekst og kraftproduksjon.

IV Perspektiver for forsyningssikkerheten

Norge har i dag et overskudd på kraft over året, stor tilgang på regulerbare ressurser gjennom vannkraftmagasinene og tilgang på overføringskapasitet som gir grunnlag for kraftimport i perioder med lavere tilsig. Samtidig øker innslaget av uregulerbar kraftproduksjon i Norge og i landene rundt oss. En økende elektrifisering og høyere forbruksvekst vil kunne øke behovet for sikker tilgang på kraft over året og spesielt i perioder med høy belastning i kraftsystemet (effekt).

Basert på vurderingene i I-III skal kommisjonen vurdere perspektiver for den norske forsyningssikkerheten for kraft i lys av ulike utviklingstrekk, med fokus på både årlig tilgang på kraft og evnen til å oppnå balanse i spesielt anstrengte perioder, for eksempel i høylastperioder vinterstid. Energikommisjonen skal vurdere hvordan kraftkriser og høye priser i Norge og utlandet påvirker prisutvikling og forsyningssikkerhet.

Kommisjonen skal vurdere om det er tiltak som kan bidra til å opprettholde forsyningssikkerheten og konkurransedyktige priser til norsk industri i lys av ulike utviklingstrekk.

V Sentrale interessemotsetninger i energipolitikken

Basert på oppdatert kunnskapsgrunnlag fra evalueringen av kraftsituasjonen 2021-2022 og strømnnettutvalgets analyse skal kommisjonen vurdere viktige valg i energipolitikken framover, og hvilke avveininger som må gjøres for en samfunnsmessig god utvikling av den norske kraftforsyningen på lang sikt.

Kommisjonen skal vurdere den samlede kostnadsutviklingen i norsk kraftforsyning i lys av ulike valg i energipolitikken, og hvordan dette påvirker sluttbrukerne av strøm. Kommisjonen skal vurdere om det er tiltak som kan bidra til en bedre balanse mellom forventet forbruksvekst og planlagt produksjonsvekst.

Leveranse

Utvalget skal starte sitt arbeid 25.februar 2022 og levere sin anbefaling innen 15.desember 2022

Vedlegg 2 til kongelig resolusjon av 11. februar 2022 om oppnevning av en energikommisjonen som skal kartlegge energibehovene og foreslå økt energiproduksjon, med mål om at Norge fortsatt skal ha overskuddsproduksjon av kraft og at rikelig tilgang på fornybar kraft fortsatt skal være et konkurransefortrinn for norsk industri:

Medlemmer

Kommisjonen oppnevnes med følgende medlemmer:

1. Lars Sørgard (leder), professor, Bergen
2. Hans Erik Ringkjøb, ordfører, Voss
3. Liv Monica Stubholt, partner, Oslo
4. Are Tomasgard, LO-sekretær, Lillestrøm
5. Anniken Haugli, viseadministrerende direktør, Oslo
6. Kjell Roland, samfunnsøkonom, Oslo
7. Berit Tennbakk, partner, Oslo
8. Bård Folke Fredriksen, administrerende direktør, Oslo
9. Silje Ask Lundberg, seniorrådgiver, Oslo
10. Øistein Andresen, konsernsjef, Hamar
11. Gyro Heia, ordfører, Birkenes
12. Helene Seim, administrerende direktør, Odda
13. Gudrun Rollesen, administrerende direktør, Hammerfest
14. Sverre Gotaas, direktør, Porsgrunn
15. Arve Ulriksen, administrerende direktør, Utskarpen